

Bok- og mediespeilet

NOU

Dette bør bli vinterens store gode lese- og kosebok for steinfolk. Norges offentlige utredninger, NOU nr.1996:11. Forslag til ny minerallov, burde være spennende lektyre for mange. Men dette dreier seg altså om en sak som burde angå og engasjere flere enn de av oss som har fått nærkontakt med jussen og f. eks. blitt innbrakt på "kammeret". En vil i denne utredningen finne svar på hvilke plikter og rettigheter stein- og mineralsamlere har idag og hvordan det kan bli i fremtiden. Forskjellene er på enkelte felt er store, - nesten dramatiske i bergverkslovsammenheng.

Det som nå har skjedd er at utvalget har avgitt sin instilling. Denne skal nå ut på høring, forhåpentligvis også til NAGS, iallfall har vi bedt om å bli høringsinnstans. Vi vet ikke i dag hvordan den nye loven vil bli. Interessant og greit og vite er det likevel å se på hva slags tanker og vurderinger utvalget har gjort seg. I heftet finner vi

fortsettes side 202

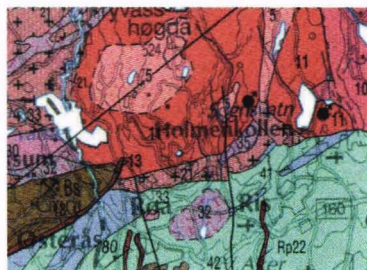
Forslag til minerallov

NOU 1996: 11

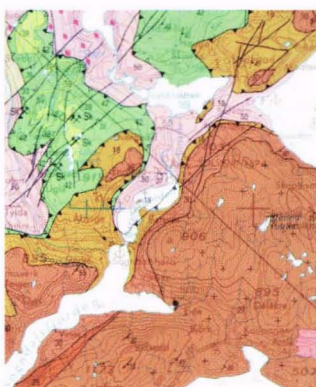
Kart

NGU har i 1:250 000-serien nå gitt ut Arendal, her kan du følge kjøreruta til Peder fra Froland, hjemmefra til rutebilstasjonen i Arendal. Det kan være mulig utifra NGU nylig leverte grunnlagsmateriale å kunne finne ut hvorfor han ble som han ble.

Liknende ting kan muligens kartbladet Oslo

brukes til, fordelene med den store målestokken er jo blant annet at man trenger bare ett kartblad for å få oversikt over et stort område. Men man lese mye ut av kartene for de er meget detaljerte likevel. Andre nye kart i serien; Årdal (Indre Sogn).

Ellers så har vi Finn-

mark fylke - berggrunnsgeologi 1: 500 000 som omfatter hele fylket og løsmassekartet har også kommet så det er bare å sette gang å finne gull, - noen gjør det visst det allerede, ser jeg av aviser og TV. Men det blir liksom ikke noe fres i det, og det utsetter vel kommende konflikter noe. "Dette tilhører urbefolkningen". Vi får se, kartet skulle alle ha råd til, - det kan bli billig gull og/ eller diamanter, - kr, 61,50 - koster kartet.

Berggrunnskartet "Fustvatnet" (Nordland) 1:50 000 har kommet, fint kart spennende fjell. Jeg skulle gjerne ha tatt en tur for å kontrollere at alt er riktig på disse kartene. - Drømmejobben. Men det stemmer nok alt

fortsettes side 202

også en historisk oversikt over saksfeltet såvel i Norge som i det nære og fjerne utland. I det hele tatt, mye god lesning.

Spenstig har utvalget tatt med noen linjer fra "John Gabriel Borkman" av Henrik Ibsen. Det er den passasjen som slutter med: Borkman: Den (malmen) vil opp i dagens lys og tjene menneskene.

Innledning	43	5.9	Erverv av mutbare mineraler – utmål
Mutingsprinsippet	43	5.9.1	Vilkår for utmål .....
Letearbeidet og forbeholdsmeldelse	44	5.9.2	Utmålsområdet .....
Muting	44	5.9.3	Utmålets rettsvirkninger .....
Utmål	44	5.9.4	Varighet av utmålet .....
Gruverett	45	5.9.5	Prosessuelle utmålsregler .....
		5.10	Erverv av registrerbare mineraler – avtale med grunneier .....
Utvalgets forslag til ny minerallov	46	5.10.1	Eksklusive retter for undersøker med best prioritet .....
Hovedtrekk i utvalgets forslag	46		
Lovens virkeområde	46	5.10.2	Avtaler med grunneier .....
Saklig virkeområde, mineraler som omfattes	46	5.10.3	Vederlag for ervervet .....
Geografisk virkeområde	47	5.10.4	Registrering av avtalen hos Bergvesenet .....
Hvem omfattes av loven	48	5.10.5	Avtalens varighet – det registreringsrettslige forhold .....
Prinsippet om bergfrihet	50	5.10.6	Avtalens varighet – det privatrettslige forhold .....
Bergregaliet	50	5.10.7	Tinglysning .....
Rettslige skranker, Grunnloven § 105	50	5.10.8	Registreringsområdet .....
Grunneiers stilling	52	5.10.9	Rett til undersøkelser og mineraler i registreringsområdet, sikringsplikt .....
Grunneiers stilling ved leting og undersøkelser	53		
Grunneiers stilling ved erverv av forekomst	53		
Arbeid og drift på egen grunn	54	5.11	Forholdet mellom de ulike rettighetshavere .....
Grunneiers stilling ved drift og avslutning av drift	54	5.11.1	Behovet for prioritet mellom rettighetshaverne .....
Mineralske byggeråstoffer (sand, pukk og grus mv.)	54	5.11.2	Prioritet i et område .....
Tidligere utredninger og meldinger	54	5.11.3	Forholdet mellom undersøkere på mutbare mineraler .....
Hvorfor egen behandling av mineralske byggeråstoffer?	56	5.11.4	Forholdet mellom undersøkere på registrerbare mineraler .....
Behovet for endre/nye regler	57	5.11.5	Forholdet mellom undersøkere etter forskjellige mineral kategorier .....
Plassering i loven og forvaltningsmyndighet	58	5.11.6	Undersøkelser i utmål og registreringsområder .....
Lete- og undersøkelsesrett	60	5.11.7	Grunneiers rettigheter og forholdet til grunneier .....
Hvilke mineraler kan være gjenstand for leting og undersøkelser?	60	5.12	Ekspropriasjon .....
Inngrep leter og undersøker kan foreta uten grunneiertillatelse	60	5.12.1	Gjeldende rett .....
Prøveuttak	62	5.12.2	Behovet for ekspropriasjonsbestemmelser i den nye mineralloven .....
Aktiviteter tilknyttet leting og undersøkelse	62	5.12.3	Plassering av ekspropriasjonsbestemmelser .....
Generelle begrensninger i lete- og undersøkelsesretten	64	5.12.4	Hvilke tiltak krever ekspropriasjon? .....
Plikt til å varsle Bergvesenet, kommunen og grunneier om undersøkelsesarbeid	65	5.12.5	Hva skal det kunne eksproprieres til på undersøkelsesstadiet? .....
Sikkerhetsstillelse	66	5.12.6	Ekspropriasjon av rett til registrerbare mineralsk forekomst .....
Plikt til å sikre lete- og undersøkelsesområdet	67	5.12.7	Avståing av grunn på driftsstadiet .....
Erstatning for skade og ulempe	67	5.12.8	Avståing av grunn til mineralske byggeråstoffer .....
Lete- og undersøkelsesområdet	67	5.12.9	Samordning mellom ekspropriasjons- og konsesjonsbehandlingen .....
Letedområdet	67	5.12.10	Forholdet til plan- og bygningsloven .....
Undersøkelsesområdet	67	5.12.11	Skjonn og erstatningsfastsettelse .....
Områder som skal være unntatt fra leting og undersøkelse	68	5.13	Regulering av drift .....
Lete- og undersøkelsestillatelse	69	5.13.1	Svakheter ved dagens regelverk .....
Letetillatelse	70	5.13.2	Ny driftskonsesjonsordning .....
Undersøkelsestillatelse	70		
Saksbehandling	71		

Dette har da også vært en overordnet målsetting for utvalget, få ressursene fram, - og i bruk. Og så kan vi fortsette, i skyggen av denne virksomheten, noen ganger i samarbeid, andre ganger i krig med operatørene, - å ta vare på det som ikke blir for mye ødelagt. Kanskje vi får loven på vår side endatil. Eller må vi fortsatt rasle med naturvernloven når vi redder natur-

Innledning	11	3.3.3	Ekspropriasjon av rett til ikke-mutbare mineralforekomster .....
Utredningens hovedinnhold	11		
Sammendrag	11	3.3.4	Konsesjon på erverv av ikke-mutbare forekomster .....
Summary	13		
Utvalgets mandat og sammensetning	16	3.4	Gjeldende rett – naturforekomster på kontinentalskelflora .....
Oppnevning og sammensetning av utvalget	16	3.4.1	Hva som omfattes av loven .....
Utvalgets mandat	16	3.4.2	Lovens stedlige virkeområde .....
Forholdet til annet utredningsarbeid	17	3.4.3	Fullmaktslov .....
Møter og arbeidsform i utvalget	17	3.4.4	Undersøkelse etter visse andre undersjøiske naturforekomster enn petroleum .....
			Om forekomster av tang og tare .....
Mineralnæringen i Norge	18	3.4.5	Om skjellsandsforekomster .....
Norges bergindustri	18	3.4.6	Om undersjøiske mineralforekomster .....
Malmer, industrimineraler, naturstein og byggeråstoffer	18	3.4.7	Gjeldende rett – generell lovgivning .....
Metallmineralene – malmer	18	3.5	Plan- og bygningsloven .....
Industrimineraler	18	3.5.1	Forurensningsloven .....
Naturstein	19	3.5.2	Naturvernloven .....
Byggeråstoffene sand, grus og pukk	19	3.5.3	Kulturminneloven .....
Norges mineralforeledende industri	20	3.5.4	Motorferdselloven .....
Foredning av metallmineraler	20	3.5.5	Ervervsloven .....
Bearbeiding av industrimineraler	20	3.5.6	Betydning av EØS-avtalen .....
Sysseletting i mineralvirksomhet	21	3.6	Behovet for revisjon .....
Råstoffutvinning og industriell bearbeiding	21	3.7	Innledning .....
Strukturerendring	21	3.7.1	Generell .....
Sysseletting i nasjonalt perspektiv	21	3.7.2	Svakheter ved dagens system .....
Sysseletting i regionalt perspektiv	21	3.7.3	Mineralske byggeråstoffer .....
Utviklingen fremover	22	3.7.5	Samske interesser .....
Miljøspørsmål	22	3.7.6	Oppsummering .....
Virkninger av bergverksdrift	22		
Regelverket rundt miljøspørsmål	22		
		4	Mineralnæringen og lovgivning i andre land
Norsk minerallovgivning	24	4.1	Internasjonale trender .....
Historisk oversikt	24	4.1.1	Gruveindustriens økonomiske betydning .....
Norsk minerallovgivning frem til bergverksloven av 1842	24	4.1.2	En ønsket industri .....
Bergverksloven av 1842	24	4.1.3	Betydningen av internasjonale avtaler .....
Utviklingen fra 1842 til i dag	25	4.1.4	Utviklingen av en strengere lovgivning i forhold til naturinngrep .....
Gjeldende rett – mutbare mineraler	25	4.1.5	Hvor letes det etter mineraler i dag? .....
Skjerpning (leting)	26	4.1.6	Mineraler de store gruveselskapene prospekterer på .....
Muting	26	4.1.7	Investeringsfaktorer av særlig viktighet for gruveindustrien .....
Utmål	26	4.2	Hovedpunkter i svensk minerallovgivning .....
Avståelse av grunn og rettigheter	27	4.2.1	Mineraler det kan letes etter – uten grunneiers tillatelse .....
Driftskonsesjon	27	4.2.2	Det svenske ervervsystemet .....
Avledet erverv	27	4.3	Hovedpunkter i finsk minerallovgivning .....
Tilsyn med undersøkelsesarbeid og gruve drift	28		
Gjeldende rett – ikke-mutbare mineraler	28		
Eiendomsrett til ikke-mutbare mineraler	28		
Avtale med grunneier	28		

dokumenter fra "fortapelsen".

Boka kan bestilles fra Akademika på tlf. 22 11 67 70, den koster ikke mye, - NOU er skal være rimelig. Demokrati må vite.

ghw

forts. kart ...

sammen, vi får stole på NGU og folkene der.

Løsmassekartet Hemne i Trøndelag har kommet, målestokk 1:50 000, det meste som bør forlanges om områdets kvartærgeologi finner man godt forklart på kartets bakside,- en liten lærebok. "Geologi ut til folket" nei den er for sterk, "geologi for samfunnet" var det vel, NGUs målsetting. De klarer nok det, de har en fin stil, kjøp et kart og kos deg!

ghw